

Warszawa, dnia 28 grudnia 2023 r.

Poz. 1468

Zgodnie z wyrokami Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawach: Xero Flor w Polsce Sp. z o.o. p. Polsce z dn. 7.05.2021 r., skarga nr 4907/18; Wałęsa p. Polsce z dn. 23.11.2023 r., skarga nr 50849/21; M.L. p. Polsce z dn. 14.12.2023 r., skarga nr 40119/21, Trybunał Konstytucyjny jest pozbawiony cech trybunału powołanego ustawą, gdy w jego składzie zasiada osoba nieuprawniona. Zgodnie z tymi orzeczeniami, publikowany wyrok wydany został w składzie ustalonym z naruszeniem podstawowej zasady mającej zastosowanie do wyboru sędziów Trybunału Konstytucyjnego i w konsekwencji naruszającym istotę prawa do sądu ustanowionego na mocy ustawy.

WYROK
TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO

z dnia 11 grudnia 2023 r.

sygn. akt Kp 1/23

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Julia Przyłębska – przewodniczący,

Zbigniew Jędrzejewski,

Krystyna Pawłowicz,

Stanisław Piotrowicz,

Justyn Piskorski,

Piotr Pszczółkowski,

Bartłomiej Sochański – sprawozdawca,

Bogdan Świączkowski,

Michał Warciński,

Rafał Wojciechowski,

Jarosław Wyrembak,

protokolant: Michał Rylski,

po rozpoznaniu, z udziałem wnioskodawcy oraz Sejmu i Prokuratora Generalnego, na rozprawie w dniu 11 grudnia 2023 r., wniosku Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej złożonego w trybie art. 122 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej o zbadanie zgodności:

I)

- 1) art. 1 pkt 2 lit. b ustawy z dnia 13 stycznia 2023 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw, zmieniającego art. 29 § 5 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1904, ze zm.),
- 2) art. 1 pkt 3 lit. b ustawy z 13 stycznia 2023 r., zmieniającego art. 72 § 6 pkt 3 ustawy z 8 grudnia 2017 r.,
- 3) art. 2 pkt 1 lit. b ustawy z 13 stycznia 2023 r., zmieniającego art. 23a § 4 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2250),
- 4) art. 2 pkt 2 lit. b ustawy z 13 stycznia 2023 r., zmieniającego art. 37 § 4 pkt 3 ustawy z 21 sierpnia 1997 r.,

- 5) art. 3 pkt 1 lit. a ustawy z 13 stycznia 2023 r., zmieniającego art. 42a § 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 2072, ze zm.),
- 6) art. 3 pkt 3 lit. b ustawy z 13 stycznia 2023 r., zmieniającego art. 107 § 3 pkt 3 ustawy z 27 lipca 2001 r.,
- 7) art. 4 pkt 2 lit. a ustawy z 13 stycznia 2023 r., zmieniającego art. 5a § 1 ustawy z dnia 25 lipca 2002 r. – Prawo o ustroju sądów administracyjnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2492),
- 8) art. 4 pkt 4 lit. b ustawy z 13 stycznia 2023 r., zmieniającego art. 48 § 6 pkt 3 ustawy z 25 lipca 2002 r.

w zakresie, w jakim dopuszczalne jest badanie w teście niezawisłości spełnienia przez sędziego wymogu „ustanowienia na podstawie ustawy”

– z art. 179 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 oraz w związku z art. 10 ust. 1, art. 178, art. 180 oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji,

II)

- 1) art. 1 pkt 2 lit. c ustawy z 13 stycznia 2023 r., zmieniającego art. 29 § 7 ustawy z 8 grudnia 2017 r.,
- 2) art. 1 pkt 2 lit. d ustawy z 13 stycznia 2023 r., dodającego § 7a w art. 29 ustawy z 8 grudnia 2017 r.,
- 3) art. 1 pkt 2 lit. e ustawy z 13 stycznia 2023 r., zmieniającego art. 29 § 8 ustawy z 8 grudnia 2017 r.,
- 4) art. 2 pkt 1 lit. c ustawy z 13 stycznia 2023 r., zmieniającego art. 23a § 7 ustawy z 21 sierpnia 1997 r.,
- 5) art. 2 pkt 1 lit. d ustawy z 13 stycznia 2023 r., dodającego § 7a w art. 23a ustawy z 21 sierpnia 1997 r.,
- 6) art. 3 pkt 1 lit. b ustawy z 13 stycznia 2023 r., zmieniającego art. 42a § 6 pkt 7 oraz dodającego pkt 8 w § 6 art. 42a ustawy z 27 lipca 2001 r.,
- 7) art. 3 pkt 1 lit. c ustawy z 13 stycznia 2023 r., dodającego § 6a w art. 42a ustawy z 27 lipca 2001 r.,
- 8) art. 4 pkt 2 lit. b ustawy z 13 stycznia 2023 r., zmieniającego art. 5a § 3 ustawy z 25 lipca 2002 r.,
- 9) art. 4 pkt 2 lit. c ustawy z 13 stycznia 2023 r., dodającego § 3a w art. 5a ustawy z 25 lipca 2002 r.

w zakresie, w jakim właściwy sąd jest uprawniony do złożenia wniosku o zbadanie spełnienia przez sędziego wymogów niezawisłości i bezstronności oraz ustanowienia na podstawie ustawy, z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu, jeśli zachodzi w tym względzie poważna wątpliwość

– z art. 2, art. 45 ust. 1, art. 179 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 oraz w związku z art. 10 ust. 1, art. 178 i art. 180 Konstytucji,

III)

- 1) art. 1 pkt 2 lit. a ustawy z 13 stycznia 2023 r., uchylającego § 4 w art. 29 ustawy z 8 grudnia 2017 r.,
- 2) art. 2 pkt 1 lit. a ustawy z 13 stycznia 2023 r., uchylającego § 3 w art. 23a ustawy z 21 sierpnia 1997 r.,
- 3) art. 3 pkt 2 ustawy z 13 stycznia 2023 r., uchylającego § 5 w art. 55 ustawy z 27 lipca 2001 r.,
- 4) art. 4 pkt 1 ustawy z 13 stycznia 2023 r., uchylającego § 1c w art. 5 ustawy z 25 lipca 2002 r.

– z art. 2, art. 45 ust. 1, art. 179 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 oraz w związku z art. 10 ust. 1, art. 178 i art. 180 Konstytucji,

IV)

- 1) art. 1 pkt 3 lit. a i b ustawy z 13 stycznia 2023 r., zmieniającego art. 72 § 6 pkt 1 i 3 ustawy z 8 grudnia 2017 r.,
- 2) art. 2 pkt 2 lit. a i b ustawy z 13 stycznia 2023 r., zmieniającego art. 37 § 4 pkt 1 i 3 ustawy z 21 sierpnia 1997 r.,
- 3) art. 3 pkt 3 lit. a i b ustawy z 13 stycznia 2023 r., zmieniającego art. 107 § 3 pkt 1 i 3 ustawy z 27 lipca 2001 r.,
- 4) art. 4 pkt 4 lit. a i b ustawy z 13 stycznia 2023 r., zmieniającego art. 48 § 6 pkt 1 i 3 ustawy z 25 lipca 2002 r.

– z art. 2, art. 7, art. 10 ust. 1, art. 179 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17, art. 175 ust. 1, art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 Konstytucji,

V)

- 1) art. 1 pkt 1 lit. a ustawy z 13 stycznia 2023 r., uchylającego lit. a w art. 27a § 1 pkt 1 oraz zmieniającego art. 27a § 1 pkt 1 lit. b i pkt 2 ustawy z 8 grudnia 2017 r.,
- 2) art. 1 pkt 2 lit. e–j ustawy z 13 stycznia 2023 r., zmieniającego art. 29 § 8, 11, 14–19, 21, 23 i 25 ustawy z 8 grudnia 2017 r.,

- 3) art. 1 pkt 4 ustawy z 13 stycznia 2023 r., zmieniającego art. 73 § 1 pkt 1 i 2 ustawy z 8 grudnia 2017 r.,
- 4) art. 2 pkt 1 lit. e ustawy z 13 stycznia 2023 r., zmieniającego art. 23a § 14 ustawy z 21 sierpnia 1997 r.,
- 5) art. 2 pkt 3 lit. a ustawy z 13 stycznia 2023 r., zmieniającego art. 39a § 1 pkt 1 lit. b i pkt 2 ustawy z 21 sierpnia 1997 r.,
- 6) art. 2 pkt 3 lit. b ustawy z 13 stycznia 2023 r., zmieniającego art. 39a § 2a ustawy z 21 sierpnia 1997 r.,
- 7) art. 2 pkt 3 lit. c ustawy z 13 stycznia 2023 r., uchylającego § 2b w art. 39a ustawy z 21 sierpnia 1997 r.,
- 8) art. 2 pkt 3 lit. d ustawy z 13 stycznia 2023 r., zmieniającego art. 39a § 4 ustawy z 21 sierpnia 1997 r.,
- 9) art. 3 pkt 1 lit. d ustawy z 13 stycznia 2023 r., zmieniającego art. 42a § 13 ustawy z 27 lipca 2001 r.,
- 10) art. 3 pkt 4 lit. a ustawy z 13 stycznia 2023 r., zmieniającego art. 110 § 1 pkt 1 lit. b i pkt 2 ustawy z 27 lipca 2001 r.,
- 11) art. 3 pkt 4 lit. b ustawy z 13 stycznia 2023 r., zmieniającego art. 110 § 2a ustawy z 27 lipca 2001 r.,
- 12) art. 3 pkt 4 lit. c ustawy z 13 stycznia 2023 r., uchylającego § 2b w art. 110 ustawy z 27 lipca 2001 r.,
- 13) art. 3 pkt 4 lit. d ustawy z 13 stycznia 2023 r., zmieniającego art. 110 § 3 ustawy z 27 lipca 2001 r.,
- 14) art. 3 pkt 5 ustawy z 13 stycznia 2023 r., zmieniającego art. 112c ustawy z 27 lipca 2001 r.,
- 15) art. 3 pkt 6 ustawy z 13 stycznia 2023 r., zmieniającego art. 114 § 7 ustawy z 27 lipca 2001 r.,
- 16) art. 3 pkt 7 ustawy z 13 stycznia 2023 r., zmieniającego art. 114a § 3 ustawy z 27 lipca 2001 r.,
- 17) art. 4 pkt 3 ustawy z 13 stycznia 2023 r., dodającego § 2 w art. 9 ustawy z 25 lipca 2002 r.,
- 18) art. 5 ustawy z 13 stycznia 2023 r.,
- 19) art. 6 ustawy z 13 stycznia 2023 r.,
- 20) art. 7 ustawy z 13 stycznia 2023 r.,
- 21) art. 9 ustawy z 13 stycznia 2023 r.,
- 22) art. 10 ustawy z 13 stycznia 2023 r.

– z art. 2, art. 45 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3, art. 184 i art. 183 ust. 1 w związku z art. 177 Konstytucji,

VI)

art. 1 pkt 5 ustawy z 13 stycznia 2023 r., zmieniającego art. 97 § 3 ustawy z 8 grudnia 2017 r., z art. 183 ust. 1 i art. 184 w związku z art. 175 ust. 1 Konstytucji,

VII)

art. 6 ust. 1 i 2 ustawy z 13 stycznia 2023 r. w zakresie, jakim przepisy te naruszają prawo pokrzywdzonego do wiążącego naprawienia w rozsądnym terminie w postępowaniu karnym szkody wyrządzonej przestępstwem popełnionym przez sędziego, z art. 2 i art. 45 ust. 1 Konstytucji,

VIII)

art. 11 ustawy z 13 stycznia 2023 r. z art. 2 Konstytucji i wywodzoną z niego zasadą odpowiedniości *vacatio legis*,

orzeka:

I

1. Art. 1 pkt 2 lit. b–e, art. 1 pkt 3 lit. b, art. 2 pkt 1 lit. b–d, art. 2 pkt 2 lit. b, art. 3 pkt 1 lit. a–c, art. 3 pkt 3 lit. b, art. 4 pkt 2 lit. a–c, art. 4 pkt 4 lit. b ustawy z dnia 13 stycznia 2023 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw są niezgodne z art. 179 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 oraz z art. 178 i art. 180 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Art. 1 pkt 1 lit. a, art. 1 pkt 2 lit. e–j, art. 1 pkt 4, art. 2 pkt 1 lit. e, art. 2 pkt 3 lit. a, art. 2 pkt 3 lit. b, art. 2 pkt 3 lit. c, art. 2 pkt 3 lit. d, art. 3 pkt 1 lit. d, art. 3 pkt 4 lit. a, art. 3 pkt 4 lit. b, art. 3 pkt 4 lit. c, art. 3 pkt 4 lit. d, art. 3 pkt 5, art. 3 pkt 6, art. 3 pkt 7, art. 4 pkt 3, art. 5, art. 6, art. 7, art. 9 i art. 10 ustawy powołanej w punkcie 1 są niezgodne z art. 184 i art. 183 ust. 1 Konstytucji.

II

Przepisy wymienione w części I są nierozdzielnie związane z całą ustawą.

Ponadto postanawia:

umorzyć postępowanie w pozostałym zakresie.

Orzeczenie zapadło większością głosów.

Julia Przyłębska

*Zbigniew Jędrzejewski
Stanisław Piotrowicz
Piotr Pszczółkowski
Bogdan Świączkowski
Rafał Wojciechowski*

*Krystyna Pawłowicz
Justyn Piskorski
Bartłomiej Sochański
Michał Warciński
Jarosław Wyrembak*

Zdanie odrębne zgłosił sędzia Trybunału Konstytucyjnego:

Piotr Pszczółkowski

Poświadczono za zgodność z oryginałem.